

Guía Docente				
Datos Identificativos				2019/20
Asignatura (*)	Xénero e sexualidade. Desafíos e respuestas		Código	615525019
Titulación	Mestrado Universitario en Políticas Sociais e Intervención Sociocomunitaria			
Descriptores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Segundo	Optativa	3
Idioma	Galego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Pedagogía e Didáctica			
Coordinación	Depalma Ungaro, Renee	Correo electrónico	r.depålma@udc.es	
Profesorado	Depalma Ungaro, Renee	Correo electrónico	r.depålma@udc.es	
Web				
Descripción xeral	A materia enfócase nas relacións entre sexo, xénero, e sexualidade. Revisamos elementos dos debates actuais sobre estes conceptos en contornas académicas e profesionais, e exploramos as súas implicacións para o activismo e a acción social. Propoñemos propostas de investigación e/ou intervención en varios contextos socio-educativos, partindo dos intereses e as experiencias do alumnado, sempre construíndo éstas nun marco teórico que permite a súa contextualización e xustificación.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A15	CEG1 - Demostrar coñecementos avanzados sobre a evolución histórica da discriminación das mulleres e dos marcos ideolóxicos e teóricos que xustifican e confrontan as desigualdades de xénero.
A16	CEG2 - Dominar as ferramentas conceptuais e metodolóxicas para identificar e analizar os mecanismos de exclusión e a vulnerabilidade vinculados ás áncoras patriarcais do sistema social.
A17	CEG3 - Aplicar a perspectiva de xénero como enfoque epistemolóxico e metodoloxía de investigación e de intervención sobre a realidade social.
A18	CEG4 - Examinar contextos e situacíons de violencia e discriminación de xénero e sexual desde unha perspectiva teórica complexa e comprometida.
A19	CEG5 - Explicar os principios básicos que orientan os distintos tipos de políticas de igualdade desenvolvidos e as claves para avaliar a súa eficacia.
A20	CEG6 - Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito do diagnóstico, o desenvolvemento e a xestión de políticas de igualdade de xénero.
B1	CB1 - Demostrar coñecementos avanzados, de carácter multidisciplinar, para a investigación e o exercicio profesional no ámbito da exclusión social.
B2	CB2 - Aplicar e integrar os coñecementos a contornos e problemas emerxentes e indefinidos, na práctica investigadora e profesional.
B4	CB4 - Identificar os dilemas éticos e a responsabilidade social tras os retos formulados na práctica profesional e investigadora.
B13	CX1 - Comprender e integrar coñecementos complexos para traducilos en propostas de investigación e programas de intervención en contextos sociais problemáticos.
B14	CX2 - Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa.
B18	CX6 - Valorar a adecuación das distintas ferramentas teóricas, metodolóxicas e técnicas ás preguntas e os obxectivos específicos formulados sobre a realidade social e as políticas sociais.
B19	CX7 - Dar respostas innovadoras e orixinais ante situacións problemáticas emerxentes relacionadas coa exclusión social.
B20	CX8 - Aplicar a perspectiva comparada na comprensión das problemáticas sociais e das respostas e solucións políticas.
B21	CX9 - Aplicar unha perspectiva interdisciplinar na análise e a valoración de problemáticas de exclusión e políticas sociais de inclusión e cohesión.
B22	CX10 - Recoñecer e valorar os xuízos de valor e as evidencias nos argumentos que sosteñen as descripcións e políticas sobre a realidade social.

C3	CT3 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C5	CT5 - Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	CT6 -Adquirir habilidades para a vida e hábitos, rutinas e estilos de vida saudables.
C7	CT7 - Desenvolver a capacidade de traballar en equipos interdisciplinares ou transdisciplinares, para ofrecer propostas que contribúan a un desenvolvemento sostible ambiental, económico, político e social.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Explicar conceptos chaves relacionados a sexo, xénero, e sexualidade		AM15 AM16 AM18	BM4 BM18 BM20 CM7
Participar activamente nos debates actuais, académicas ou profesionais		AM17	BM1 BM21 BM22 CM5
Desenvolver propostas de investigación e intervención socioeducativas a prol da xustiza social		AM19 AM20	BM2 BM13 BM14 CM3 CM6 CM7 BM19

Contidos	
Temas	Subtemas
Conceptos claves relacionados a sexo, xénero, e sexualidade	Entendementos médicos e populares na historia Organización social e política da sexualidade ? unha perspectiva comparativa
Feminismos e movementos sociais	Dereitos humanos e lexislación Campañas sociais e educativas
Respostas sociopolíticas a prol da xustiza social	Análise de realidades Deseño e xustificación de accións

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A16 A17 A18 B2 B20	9	0	9
Discusión dirixida	A15 A19 B1 B4 B14 B18 B21 C7	9	18	27
Análise de fontes documentais	A15 A18 B4 B14	0	12	12
Traballos tutelados	A20 B13 B19 B22 C3 C5 C6	0	24	24
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descripción
Sesión maxistral	Destinada á exposición oral por parte da/s docente/s responsable/s na que achegar o saber científico e disciplinar imprescindible para a comprensión da materia. Complementarase co uso de recursos pertinentes (textuais e/ou audiovisuais).

Discusión dirixida	Destinaranse sesións á introdución de preguntas dirixidas ao alumnado para favorecer o diálogo reflexivo. Fundaméntase na concepción da aprendizaxe como un proceso dialóxico, un acto de (re)creación solidarizando a reflexión e a acción. Promoverase a posta en común e o debate, contrastando opinións fundamentadas. Con esta metodoloxía preténdese: identificar dificultades na comprensión; provocar o pensamento diverxente; favorecer a conexión con experiencias vitais; tomar conciencia e reconstruír criticamente novas formas de pensar, sentir e actuar. A discusión dirixida podrá desenvolverse de forma presencial (nas sesións de aula) ou virtual (foros).
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, páginas web, artigos científicos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades específicamente deseñadas para a análise dos mesmos.
Traballos tutelados	A materia avaliaráse a través dunha proposta de acción /ou investigación que conformará un traballo tutelado. A xustificación e o deseño da proposta versarán sobre o material tratado nas sesións maxistrais e discusións dirixidas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Discusión dirixida	Para o alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao inicio do curso un calendario específico de titorías compatible coa súa dedicación.
Traballos tutelados	Para o alumnado oficialmente matriculado na modalidade online, a participación en debates presenciais serán substituídas por foros na plataforma Moodle.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descripción	Cualificación
Discusión dirixida	A15 A19 B1 B4 B14 B18 B21 C7	Valorarase a participación nas sesións de aula e nos foros virtuais, no que respecta a: a súa elaboración antes da data límite establecida, o nivel de profundidade na abordaxe da temática que amose a súa comprensión e apoio nas fontes documentais consultadas; a capacidade de síntese das ideas fundamentais; a creatividade das achegas; a capacidade de argumentación, crítica e valoración; a claridade e corrección lingüística.	20
Traballos tutelados	A20 B13 B19 B22 C3 C5 C6	Valorarase: calidade da descripción e grao de profundidade na análise das realidades e respostas políticas e sociais, calidade e viabilidade da proposta; apoio en fontes documentais complementarias e actuais; uso dunha linguaxe propia do contexto académico e científico; aspectos formais relativos á calidade da presentación.	80

Observacións avaliación

Na segunda oportunidade avalíanse as mesmas tarefas que na primeira:
discusión dirixida e investigación.

A cualificación da discusión dirixida non é recuperable para a segunda oportunidade de avaliación. Gardarase a nota acadada na primeira oportunidade, derivada da participación no proceso de desenvolvemento da materia.

Fontes de información

Bibliografía básica	<p>Airton, L. (2009). From sexuality (gender) to gender (sexuality): The aims of anti-homophobia education. <i>Sex Education</i>, 9(2), 129?139.</p> <p>Axencia dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea. (2014). EU LGBT survey - European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey - Main results. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Retrieved from http://fra.europa.eu/en/publication/2014/eu-lgbt-survey-european-union-lesbian-gay-bisexual-and-transgender-survey-main</p> <p>Balzter, N., Klenk, F., & Zitzelsberger, O. (2016). Queering MINT: Impulse für eine dekonstruktive Lehrer_innenbildung (1st ed.). Opladen Berlin Toronto: Budrich, Barbara.</p> <p>Bejerano Franco, M. T. & García Fernández, B. (2016). La educación afectivo-sexual en España. Análisis de las leyes educativas en el periodo 1990-2016. <i>Opción</i>, 32(13), 756?789.</p> <p>Blaise, M. (2005). Playing it straight: uncovering gender discourses in the early childhood classroom. New York: Routledge.</p> <p>Bryan, J. (2012). From the dress-up corner to the senior prom: navigating gender and sexuality diversity in preK-12 schools. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield Education.</p> <p>Butler, J. (1999). <i>Gender Trouble. Feminism and the subversion of identity</i>. 10th anniversary edition. London: Routledge.</p> <p>Butler, J. (1993). <i>Bodies that matter: On the discursive limits of ?sex?</i>. London: Routledge.</p> <p>Butler, J. (2006). Response. <i>British Journal of Sociology of Education</i> 27, no. 4: 529?34.</p> <p>Butler, J., Osborne, P., & Segal, L. (1994). Gender as performance: An interview with Judith Butler. <i>Radical Philosophy</i>, 67, 32?39.</p> <p>Carrera Fernández, M. V., DePalma, R., & Lameiras Fernández, M. (2012). Sex/gender identity: Moving beyond fixed and ?natural? categories. <i>Sexualities</i>, 15(8), 995?1016.</p> <p>Comisión Europea. (2016). List of actions by the Commission to advance LGBTI equality (No. #EU4LGBTI). Retrieved from http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/lgbti_actionlist_en.pdf</p> <p>Comisión Internacional de Xuristas. (2007). The Yogyakarta Principles: The Application of International Human Rights Law in relation to Sexual Orientation and Gender Identity. Retrieved February 6, 2013, from http://www.yogjakartaprinciples.org/</p> <p>DePalma, R. (2016). Gay penguins, sissy ducklings?and beyond? Exploring gender and sexual diversity through children?s literature. <i>Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education</i> 37(6), pp. 828-845.</p> <p>DePalma, R. (2015). O que se pode aprender dos corpos transgresores. In A. González Penín, A. J. López Díaz, & E. Aguayo Lorenzo, <i>Trazos de xénero no século XXI: Actas, III Xornada Universitaria Galega en Xénero</i> (pp. 149?164). Vigo: Universidade de Vigo.</p> <p>DePalma, R., & Francis, D. (2014). Silence, nostalgia, violence, poverty...What does ?culture? mean for South African sexuality educators? <i>Culture, Health & Sexuality</i>. 16(5), pp. 547-561.</p> <p>DePalma, R. (2011). Choosing to lose our gender expertise: queering sex/gender in school settings. <i>Sex Education</i>, 1?15.</p> <p>DePalma, R., & Atkinson, E. (2009). Interrogating heteronormativity in primary schools: The work of the No Outsiders project. Stoke on Trent: Trentham.</p> <p>Federación Estatal de Lesbianas, Gais, Transexuales y Bisexuales (FELGTB). (2012). Acoso escolar homofóbico y riesgo de suicidio en adolescentes y jóvenes LGB. Retrieved from http://www.felgb.org/rs/1741/d112d6ad-54ec-438b-9358-4483f9e98868/48e/filename/informe-resultados-riesgosuicidio-lgb.pdf</p> <p>Forrest, S. (2006). Straight talking: Challenges in teaching and learning about sexuality and homophobia in schools. In Mike Cole (Ed.) <i>Education, Equality and Human Rights: Issues of Gender, 'Race', Sexuality, Disability and Social Class</i> (Vol. 2, pp. 111?133). London: Routledge.</p> <p>Gay, Lesbian and Straight Education Network. (2012). Ready, Set, Respect! GLSEN?s Elementary School Toolkit (curriculum materials). Gay, Lesbian and Straight Education Network.</p> <p>Herman, J. L. (2013). <i>Gendered Restrooms and Minority Stress: The Public Regulation of Gender and its Impact on Transgender People?s Lives</i>. The Williams Institute, UCLA School of Law.</p> <p>http://williamsinstitute.law.ucla.edu/wp-content/uploads/Herman-Gendered-Restrooms-and-Minority-Stress-June-2013.pdf (consultado 25/07/2015).</p> <p>International Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender Queer Youth and Student Organisation. (2007). Guidelines for an LGBTQ-Inclusive Education. Retrieved from http://www.iglyo.com/wp-content/uploads/2012/06/IGLYO_Guidelines.pdf</p> <p>Lameiras Fernández, M., Carrera Fernández, M. V., & Rodríguez Castro, Y. (2013). <i>El clítoris y sus secretos</i>. Vigo: Unidade de Igualdade, Universidade de Vigo.</p> <p>Levitt, H. M., Puckett, J. A., Ippolito, M. R., & Horne, S. G. (2012). Sexual Minority Women?s Gender Identity and Expression: Challenges and Supports. <i>Journal of Lesbian Studies</i>, 16(2), 153?176.</p> <p>Meyer, E. J. (2010). Gender and sexual diversity in schools: an introduction. Dordrecht?: London: Springer.</p> <p>Pichardo Galán, J. I., & de Stéfano Barbero, M. (2015). <i>Diversidad y convivencia en los centros educativos: Una oportunidad educativa</i>. Madrid: Universidad Complutense de Madrid. Retrieved from <a 477="" 503="" 955="" 970"="" data-label="Page-Footer" href="http://presentacionidyc.blogspot.com/PlateroMéndez, L. (2014). Trans*sexualidades: Acompañamiento, factores de salud y recursos educativos. Barcelona:</p></td></tr></table></div><div data-bbox=">4/6</p>
---------------------	---

Bellaterra. Platero Méndez, L. (2008). Herramientas para combatir el bullying homofóbico (2a ed). Madrid: Talasa. Salas, J. (2015, 6 febreiro): ?Verificación del sexo?, la última humillación para las futbolistas. El País. http://elpais.com/elpais/2015/06/01/ciencia/1433159953_245845.html Sánchez, F. J., & Vilain, E. (2012). ?Straight-acting gays?: The relationship between masculine consciousness, anti-effeminacy, and negative gay identity. Archives of Sexual Behavior, 41(1), 111?119. Sauntson, H. (2013). Sexual diversity and illocutionary silencing in the English National Curriculum. Sex Education, 13(4), 1?14. Serano, J. (2007): Whipping girl: a transsexual woman on sexism and the scapegoating of femininity. Emeryville, CA: Seal Press. Slesaransky-Poe, G., & García, A. M. (2009). Boys with gender variant behaviors and interests: From theory to practice. Sex Education, 9(2). Spade D and Wahng S (2004): Transecting the Academy. GLQ: A Journal of Gay and Lesbian Studies 10(2): 240?252. Stryker, S. & Whittle, S. The transgender Studies Reader. London: Routledge. Walton, G. (2009). Eating cake: The paradox of sexuality as a counter-diversity discourse. In S. R. Steinberg (Ed.) (pp. 211?222). New York: Peter Lang.

Bibliografía complementaria

Os materiais de lectura obligatoria e algunas recomendacións para lecturas adicionais estarán dispoñibles na plataforma Moodle

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías